

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพที่ศึกษาด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ในภาคอุตสาหกรรม

ธิดาวลัย อ่าแจ้ง^{1*} สุวรรณนา เทพจิตต์² และ ศิริประภา มโนมัยย์³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของที่ศึกษาด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพที่ศึกษาทางด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรมและ 3) สร้างคู่มือการพัฒนาศักยภาพของที่ศึกษาด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรของการวิจัยมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก 2) กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามและ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มย่อย ประชากรคือบริษัทที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14001 จำนวน 318 บริษัทในพื้นที่ 6 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของที่ศึกษาที่มีผลต่อการให้บริการให้คำปรึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิธีการในการถ่ายทอดความรู้ของที่ศึกษาให้กับผู้รับบริการที่มีความชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ รองลงมาคือ ความรู้เฉพาะทางของที่ศึกษาทางด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ทุกรายการของคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับศักยภาพ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ จรรยาบรรณ และ เทคนิคในการพัฒนาศักยภาพของที่ศึกษาด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ผู้รับบริการพึงประสงค์ ทุกองค์ประกอบมีค่าความผันแปรมากกว่า 1 ซึ่งสามารถทำการจำแนกองค์ประกอบหลักได้ 5 ด้าน รวมทั้งหมด 100 ปัจจัย ได้แก่ (1) ด้านความรู้ มี 5 องค์ประกอบ (2) ด้านทักษะมี 2 องค์ประกอบ (3) ด้านคุณลักษณะมี 2 องค์ประกอบ (4) ด้านจรรยาบรรณมี 1 องค์ประกอบ และ (5) ด้านเทคนิคในการพัฒนามี 2 องค์ประกอบและ 3) ผลการนำคู่มือไปทดลองใช้พบว่าที่ศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม, ที่ปรึกษา, ศักยภาพ

รับพิจารณา: 29 พฤศจิกายน 2560

แก้ไข: 30 พฤศจิกายน 2563

ตอบรับ: 7 ธันวาคม 2563

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. +668 6393 0932 อีเมล: thidawana@yahoo.com

A Potential Development Model of Environmental Management System Consultants in the Industrial Sector

Thidawan Amjang^{1*} Suwattana Thepchit² and Siraprapa Manomat³

Abstract

The purposes of the research were: 1) investigate desirable characteristics of consultant, 2) create a potential development model for environmental management system consultants in the industrial sector, and 3) construct a potential development handbook for environmental management system consultants in the industrial sector. A mixed methods approach combining qualitative and quantitative methods was employed. The population were three groups: 1) environmental management experts for deep interview, 2) questionnaire respondents who were from 318 companies acquiring the standard ISO14001 environmental management systems and 3) experts for focus group. The research instrument were an in-depth and semi-structure interview questionnaire and a group discussion. The findings revealed that all characteristics affecting the consultants' service were at a high level in all items. Upon consideration on each item, the method of consultants' knowledge providing which should be clear and easy to understand showed the highest mean, followed by consultants' specific knowledge. The Exploratory Factor Analysis (EFA) on consultants' potentiality: knowledge, skills, characteristics, ethics, and development techniques being required on an environmental management system displayed eigenvalue more than 1 in all elements. The main elements could be classified into five aspects and 100 factors: (1) knowledge with five elements, (2) skills with two elements, (3) characteristics with two elements, (4) ethics with one element, and (5) development techniques with two elements. After trying out the constructed handbook, it was found that the consultants gained their knowledge at a statistical significant level of 0.05.

Keywords: environmental management system; consultant; potential

Received: November 29, 2017

Revised: November 30, 2020

Accepted: December 7, 2020

¹ Doctor Degree Student, Department of Industrial Business and Human Resource Development, Faculty of Business and Industrial Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² Assistant Professor, Social Science Department, Faculty of Applied Arts, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

³ Assistant Professor, Applied Statistics Department, Faculty of Applied Science, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

* Corresponding Author Tel. +668 6393 0932 e-mail: thidawana@yahoo.com